Fundacja Legalna Kultura
Dział Edukacji

Szkoła podstawowa klasy 7–8,
szkoła ponadpodstawowa
GODZINA Z WYCHOWAWCĄ,
INFORMATYKA, ETYKA
Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 14 lutego 2017 i 2 marca 2018 r.)

Szkoła gimnazjalna i ponadgimnazjalna
GODZINA Z WYCHOWAWCĄ
Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 27 sierpnia 2012 r.)
Scenariusz lekcji z wykorzystaniem nowych mediów
i metody debata* (90 min)

Dlaczego okradamy współczesną kulturę? Rozważania na temat korzystania z nielegalnych źródeł wiedzy

Opracowała: Nina Sienkiewicz – Maj
Konsultacja metodyczna: Anna Równy

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe
Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją.
https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl

Projekt współfinansowany przez
POLSKI INSTYTUT SZTUKI FILMOWEJ

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121
00-514 Warszawa
e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

Cele lekcji:

Uczeń:

- ✓ **poznaje konsekwencje moralne i prawne z korzystania z nielegalnych stron internetowych**
- ✓ **ćwiczy umiejętność wyszukiwania informacji w Internecie i je selekcjonuje**
- ✓ **zapoznaje się z zasadami prawa i etyki**
- ✓ **ocenia przydatność Internetu jako źródła wiedzy (w odniesieniu do legalnego aspektu tego pojęcia)**

Metody:

- ✓ debata
- ✓ dyskusja z wykorzystaniem argumentów w kategoriach ,,za" i ,,przeciw"
- ✓ polemika

Środki dydaktyczne:

uczniowie przygotowują w domu listę adresów stron internetowych, z których korzystają najczęściej, szukając tekstów kultury (film, muzyka, literatura) i informacji na ich temat.

Powiązanie z podstawą programową z 14 lutego 2017 i 2 marca 2018 r.:

INFORMATYKA

Klasy VII–VIII

V. Przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa. Uczeń:

1) opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, **własność intelektualna**, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją,

2) postępuje etycznie w pracy z informacjami,

3) rozróżnia typy licencji na oprogramowanie oraz na zasoby w sieci.

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121, 00-514 Warszawa, e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

ETYKA

III. Kształtowanie postaw

1. Wspomaganie ucznia w interioryzowaniu wartości i norm moralnych.

2. Charakteryzowanie i kształtowanie postaw moralnych – w szczególności postawy szacunku wobec każdego człowieka.

IV. Samokształcenie

1. Rozwijanie umiejętności samodzielnego poszukiwania informacji, ich wartościowania oraz rzetelnego i odpowiedzialnego korzystania z wiedzy.

2. Rozpoznawanie i rozwiazywanie problemów moralnych.

4. Rozwijanie samoświadomości moralnej.

Szkoła ponadpodstawowa:

INFORMATYKA

ZAKRES PODSTAWOWY I ROZSZERZONY

Cele kształcenia — wymagania ogólne:

V. Przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa. Respektowanie prywatności informacji i ochrony danych, praw własności intelektualnej, etykiety w komunikacji i norm współżycia społecznego, ocena zagrożeń związanych z technologią i ich uwzględnienie dla bezpieczeństwa swojego i innych.

Cele kształcenie — wymagania szczegółowe:

V. Przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa. Uczeń:

ZAKRES PODSTAWOWY

1) postępuje zgodnie z zasadami netykiety oraz regulacjami prawnymi dotyczącymi: ochrony danych osobowych, ochrony informacji oraz prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej w dostępie do informacji; jest świadomy konsekwencji łamania tych zasad,

2) respektuje obowiązujące prawo i normy etyczne dotyczące korzystania i rozpowszechniania oprogramowania komputerowego, aplikacji cudzych i własnych oraz dokumentów elektronicznych,

4) opisuje szkody, jakie mogą spowodować działania pirackie w sieci, w odniesieniu do indywidualnych osób, wybranych instytucji i całego społeczeństwa.

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121, 00-514 Warszawa, e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

ETYKA

ZAKRES PODSTAWOWY

Cele kształcenia — wymagania ogólne

I. Tożsamość, podmiotowość i rozwój moralny.

1. Rozwijanie wrażliwości moralnej.

2. Identyfikowanie i rozumienie wartości, norm oraz postaw moralnych związanych z różnymi dziedzinami życia indywidualnego i społecznego.

4. Rozwijanie postawy odpowiedzialności za siebie oraz swoje społeczne i przyrodnicze otoczenie.

5. Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia.

6. Identyfikowanie i analizowanie problemów oraz dylematów moralnych.

7. Tworzenie aksjologiczno-moralnego komponentu własnego światopoglądu.

8. Rozwijanie postaw społecznych, obywatelskich i patriotycznych.

Cele kształcenia — wymagania szczegółowe

2. Analiza ludzkiego działania w aspekcie moralnym. Uczeń:

1) identyfikuje główne elementy struktury ludzkiego działania: podmiot (sprawca), adresat, przedmiot (wewnętrzna treść), motyw, intencja, skutki, okoliczności,

3) zna i wyjaśnia pojęcia sprawstwa i zaniechania, opisuje i wyjaśnia zjawisko trafu moralnego,

4) zna różne kryteria moralnego wartościowania i posługuje się nimi przy wyznaczaniu moralnej wartości czynów.

Fragment podstawy programowej z 27 sierpnia 2012 r.:

Celem kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym jest:

3) kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie.

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121, 00-514 Warszawa, e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

Do najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym należą:

5) umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi.

Ważnym zadaniem szkoły na III i IV etapie edukacyjnym jest przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym. Nauczyciele powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, na zajęciach z różnych przedmiotów.

Ponieważ środki społecznego przekazu odgrywają coraz większą rolę, zarówno w życiu społecznym, jak i indywidualnym, każdy nauczyciel powinien poświęcić dużo uwagi edukacji medialnej, czyli wdrażaniu uczniów we właściwe sposoby odbioru i wykorzystywania mediów.

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121, 00-514 Warszawa, e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

Przebieg lekcji:

- **FAZA WSTĘPNA**

Nauczyciel dyskutuje z uczniami na temat legalnych i nielegalnych źródeł informacji. Pyta ich, czy korzystają z nielegalnych internetowych źródeł kultury, a jeśli tak, czy wiedzą, że jest to nieetyczne, złe, niewłaściwe? Uczniowie udzielają odpowiedzi, popierając je własnymi doświadczeniami. Nauczyciel prowokuje dyskusję („Czy pobieranie z Internetu filmów, muzyki, książek jest dobre czy złe?"), po czym wywiązuje się polemika między uczniami.

Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy (,,za" i ,,przeciw") i rozdaje karty pracy z pytaniami. Uczniowie, udzielając odpowiedzi na pytanie zadane na karcie pracy, działają w grupach: dyskutują, zbierają argumenty, powołują się na przygotowane przez siebie w domu listy stron internetowych (legalnych i nielegalnych).

Liderzy grup przedstawiają argumenty w kategoriach ,,za" i ,,przeciw". Po wspólnej dyskusji uczniowie (jeśli to konieczne, przy wsparciu nauczyciela) dochodzą do wniosku, że korzystanie z nielegalnych źródeł informacji jest nieetyczne, złe oraz niezgodne z prawem autorskim. Powszechnie zaś wiadomo, że za łamanie prawa grożą kary.

- **FAZA REALIZACJI**

Nauczyciel przedstawia uczniom wybrane strony internetowe, np.: www.filmotekaszkolna, www.muzykotekaszkolna.pl, www.archive.org, www.nina.gov.pl/edukacja, www.artmuseum.pl/filmoteka. Informuje ich, że są to legalne, darmowe i certyfikowane źródła wiedzy, z których można korzystać, nikomu nie wyrządzając krzywdy, nikogo nie okradając i postępując zgodnie z prawem autorskim, a także z własnym sumieniem i zasadami etycznymi, którymi człowiek powinien kierować się w życiu. Nauczyciel podkreśla, że wymienione, przykładowe strony internetowe to pewne, sprawdzone i przygotowane przez kompetentne osoby źródła wiedzy.

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121, 00-514 Warszawa, e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

- **FAZA PODSUMOWUJĄCA**

Nauczyciel pyta uczniów, które źródła kultury w sieci są ich zdaniem najbardziej popularne. Z których najczęściej korzystają podczas codziennego „surfowania" po Internecie? Wywiązuje się dyskusja, padają odpowiedzi.

Zadanie domowe:

1. Zapoznaj się dokładnie z serwisem internetowym www.legalnakultura.pl i odpowiedz na pytanie: *Co to znaczy legalna kultura?*
2. Znajdź przykłady stron internetowych, zawierających ciekawe materiały dotyczące tekstów kultury, a także legalne źródła, które nie zostały przedstawione w serwisie Legalna Kultura.

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121, 00-514 Warszawa, e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

Karta pracy:

Pytania potrzebne do dyskusji dla grupy ,,za" i dla grupy ,,przeciw":

1. Dlaczego warto korzystać i mówić o legalnych źródłach kultury?
2. Czy zgadzacie się, że za korzystanie z Internetu i ściąganie informacji powinno się płacić ich twórcom, artystom, pisarzom?
3. Kiedy i w jakich przypadkach (jeśli w ogóle) można korzystać – Waszym zdaniem – z nielegalnych źródeł informacji i kultury?
4. Czy dużo osób korzysta z internetowych źródeł wiedzy?
5. Dlaczego internauci ściągają utwory z nielegalnych źródeł – okradając przy tym kulturę? Co – Waszym zdaniem – wpływa na tak niewłaściwe i nieetyczne zachowanie internautów?

** Metoda aktywizująca **debata** pozwala łatwiej podjąć decyzję i spojrzeć na ten sam problem z różnych punktów widzenia.*

Dzielimy uczniów na dwie grupy (mogą podzielić się sami, zgodnie z własnymi poglądami odnośnie do przedmiotu debaty). Jedna grupa przygotowuje argumenty ,,za", druga – ,,przeciw". Każda grupa wybiera dwóch reprezentantów, którzy przedstawiają pracę grup (inni członkowie grupy mogą pomagać reprezentantom i zabierać głos). Celem pracy grupy jest zgromadzenie takich argumentów, które przekonują o słuszności poglądu, a tym samym ułatwiają podejmowanie decyzji w działaniu.

Zadania nauczyciela:

- *określa czas wypowiedzi reprezentantów,*
- *określa czas wypowiedzi innych członków grupy,*
- *uczy słuchania argumentów grupy przeciwnej,*
- *uczy poszanowania poglądów innych osób,*
- *zapisuje wnioski z debaty.*

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121, 00-514 Warszawa, e-mail: edukacja@legalnakultura.pl